

Иқтисодиётда хизматлар соҳасининг ўзига хос хусусиятлари

Мухаммадиева Юлдуз Юсуповна

ТАТУ Қарши филиали “Логистикада Ахборот Технологиялари” кафедраси
ўқитувчиси

Аннотация: ушбу мақолада хизматлар соҳаси хизматларнинг табиати, уларнинг мақсади, фаолият турлари ва хизмат кўрсатиш жараёнларининг ўзига хос хусусиятлари туфайли турли хил функцияларга, манбаларга, уланишларга эга бўлган мураккаб, ўзига хос ижтимоий-иқтисодий тизимдан иборатлиги ёритиб ўтилган.

Калит сўзлар: хизмат кўрсатиш, саноат соҳаси, реал даромад, ЯИМ, тадбиркорлик субъектлари, микро фирмалар, бизнес, молиявий хизматлар.

Кириш. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2021- йил 11-майдаги ПҚ-5113-сон қароридида «Хизматлар соҳасининг мамлакат иқтисодиётидаги улушини ошириш, жойларда хизматлар соҳасидаги мавжуд имкониятлардан тўлиқ фойдаланиш, хизмат турларини кенгайтириш ва сифатини ошириш, тадбиркорлик субъектларини янада кўллаб қувватлашнинг ғоят муҳим аҳамияти ва долзарблигини эътироф этади. Ҳозирги даврда хизмат кўрсатиш соҳасида юз бераётган ўзгаришлардан бири - соҳада кичик ва хусусий тадбиркорлик субъектларининг сон жиҳатидан кўпайиши ва фаолият турлари жиҳатидан кенгайиши ҳисобланади. Бунинг сабаби, бир томондан, хизмат кўрсатиш соҳаси объектив ва субъектив омиллар таъсиридан келиб чиққан ҳолда, кичик ва хусусий бизнес фаолияти учун жуда жозибадор бўлиб ҳисобланади. Иккинчи томондан, республикада кичик ва хусусий тадбиркорликни ривожлантириш ижтимоий-иқтисодий сиёсатнинг устувор йўналишларидан бири эканлиги ва шу сабабли юқори суръатларда ривожланиши ҳисобланади. Жумладан, 2022-йилда қабул қилинган

“Хизматлар соҳасини қўллаб-қувватлашга оид қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида” ги Президент қарори соҳада кичик корхоналар ва микрофирмаларни имтиёзли кредитлаш, имтиёзли солиқ ставкаларини жорий этиш, янгича хизмат турларини ташкил этиш юзасидан инфраструктураларни яхшилаш ҳамда тадбиркорларни молиявий қўллаб-қувватлаш орқали хизматлар ҳажмини янада кенгайтириш учун рағбат бўлмоқда.

2023-йилнинг январь-июнь ойлари якунларига кўра, ЯИМ таркибида катта бўлмаган ўзгаришлар кузатилган бўлсада, ЯИМ (ЯҚҚ) таркибида хизматлар соҳасининг улуши 44,1 % дан 47,1 % га ошганини кўришимиз мумкин.

ЯИМнинг бошқа тармоқарига назар ташлайдиган бўлсак, жумладан, қишлоқ, ўрмон ва балиқчилик хўжалигининг улуши 20,9 % дан 20,1 % га, саноатнинг улуши 28,0 % дан 26,3 % га, қурилиш тармоғининг улуши 7,0 % дан 6,5 % га камайди.

Жорий йилнинг ўтган 8 ойида тармоқлар кесимидаги ўсиш кўрсаткичлари 2022-йилнинг мос даврига нисбатан ўзгаришлари қуйидагича акс этган:

хизмат кўрсатиш соҳаси - 58,7 трлн сўмга;

қишлоқ, ўрмон ва балиқчилик хўжалиги - 12,9 трлн сўмга;

саноат соҳаси - 12,6 трлн сўмга;

қурилиш соҳаси - 3,3 трлн сўмга ошган.

Иқтисодий тармоқларда хизматлар соҳасининг ўсиш сур'ати юқори бўлганлиги сабабли, ушбу соҳадаги ўзгаришлар ҳамда ривожланишлар келгусида ҳам янада ўсиши прогноз қилинмоқда.

Research Science and
Innovation House

Шунингдек, хизматлар соҳасида молия, алоқа ва ахборотлаштириш, та’лим ва транспорт хизматларидаги ўзгаришлар бошқа турдаги хизматларга нисбатан юқори ўсиш бўйича натижаларни қайд этган.

Мисол учун, қуйидаги диаграммаларда бир неча йиллик ўсиш тенденциялари билан юқори ўсишни қайд этган хизматларни кўришимиз мумкин:

Умуман олганда, 2021-йилдан бугунги кунга қадар корхона ва ташкилотлар томонидан жами 357 трлн сўмлик хизматлар кўрсатилди, хизматлар ҳажми эса 2020-йилга нисбатан 2 баробарга ўсди.

Хулоса қилиб айтганда, хизматлар ҳажмининг ўтган йилларга нисбатан жадал ўсиб бориши аҳоли жон бошига кўрсатилган хизматлар ҳажмининг юқори ўсишига ҳамда аҳоли даромадларининг кўпайишига сабаб бўлмоқда.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Nusriddinovich, i. N., & ilhomkhojayevna, a. N. (2022). Cyber threats, vulnerabilities and risks in economic sectors. *Galaxy international interdisciplinary research journal*, 10(9), 139-140.
2. Ibragimov, n., amirov, a., & abduraxmanov, v. (2022). Axborot tizimlarining tahdidga zaifligi. *Zamonaviy dunyoda amaliy fanlar: muammolar va yechimlar*, 1(28), 15-18.
3. Ibragimov, n. N. (2021, april). An imitation model of the development of public utilities. In *archive of conferences* (vol. 19, no. 1, pp. 18-20).
4. Ibragimov, n. N. (2021, april). Empirical modeling of public utilities. In *archive of conferences* (vol. 18, no. 1, pp. 19-20).
5. Ibragimov, n. N. (2021, april). Econometric modeling of public utilities. In *archive of conferences* (vol. 20, no. 1, pp. 54-55).
6. Mukhitdinov, s. K., & ibragimov, n. N. (2021, april). The importance of improving the quality of information and communication technologies in the provision of utility services. In *archive of conferences* (vol. 20, no. 1, pp. 52-53).
7. Mukhitdinov, k. S., & ibragimov, n. (2021). Providing household goods and computer repair services to the population of the region. *South asian journal of marketing & management research*, 11(2), 22-32.
8. Ibragimov, n. N., aliev, g. M., abdinov, d. S., mamedov, s. M., & mekhtieva, s. I. (1970). Certain results of research on selenium. *Soviet physics uspekhi*, 12(6), 792.
9. Iso 15190:2003. Medical laboratories — requirements for safety.
10. Yusupovna, muxammadiyeva yulduz. "qashqadaryo viloyati salohiyatini iqtisodiy tahlili." *journal of universal science research* 1.11 (2023): 371-374.
11. Ibragimov, nodirjon nusriddinovich, et al. "globalashuv jarayonida axborot xavfsizligiga va ahamiyati." *scientific progress* 4.4 (2023): 38-41..
12. Nusriddinovich, ibragimov nodirjon, abduraxmanov vohid abdumuqim o'g'li, and amirov akbarshox dilshod o'g'li. "axborot xavfsizligiga tahdidlarni tahlili va baholash." *journal of universal science research* 1.4 (2023): 93-97.
13. Nusriddinovich, ibragimov nodirjon, and abdurakhmanov vahid abdumuqim oglu. "relevance and importance of ensuring the security of information in networks." *galaxy international interdisciplinary research journal* 11.4 (2023): 906-908.